

Čia yra visko, ko mums reikia

Vilkyškių Johaneso Bobrovskio gimnazijos

4 klasės mokinių projektinis darbas

Pranešėjai: Gabrielius Jasiukevičius, Samanta Jurginaitė, Renata Krasauskaitė, Eva Kiviliūtė, Ugnė Paužaitė, Simas Černiavskis, Nojus Osgirdas.

Darbo vadovė: pradinė klasių mokytoja metodininkė Jūratė Kriaučiūnienė
Vilkyškiai 2024

ĮVADAS

Mažoji Lietuva 2003 m. oficialiai pripažinta 5-uoju etnografiniu regionu. 2014 m. įteisintas vietovardžio pavadinimas. Sostinė – Šilutė.

Tikslas: susipažinti su Mažosios Lietuvos etnografinė dalimi, atskleisti jos savitumą.

Uždaviniai:

1. Apžvelgti Mažosios Lietuvos istoriją.
 2. Išsiaiškinti ryškiausias lietuvininkų tarmės ir bendrinės lietuvių kalbos skirtumus.
 3. Susipažinti su tradicijomis, papročiais, gyvenimo būdu.
 4. Sukurti elektroninę knygą „Mažoji Lietuva“.
-

METODIKA

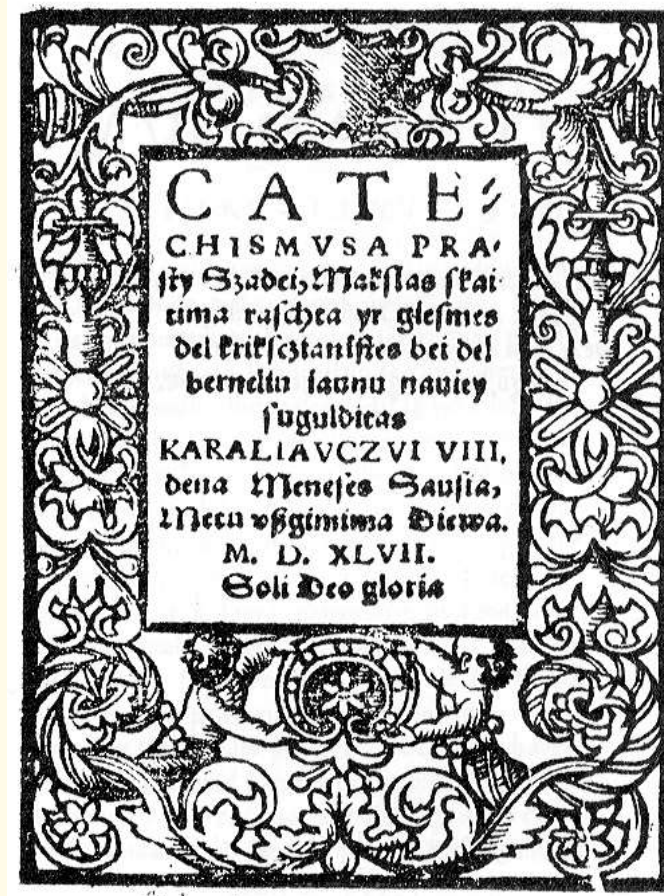
10 metų – tiek prireikė Mažosios Lietuvos herbo patvirtinimui. Vasario 29-ąją Lietuvos heraldikos komisija pritarė projektui. Projektą dar turi pasirašyti šalies prezidentas.

KLAIPĖDOS KRAŠTO ISTORIJA

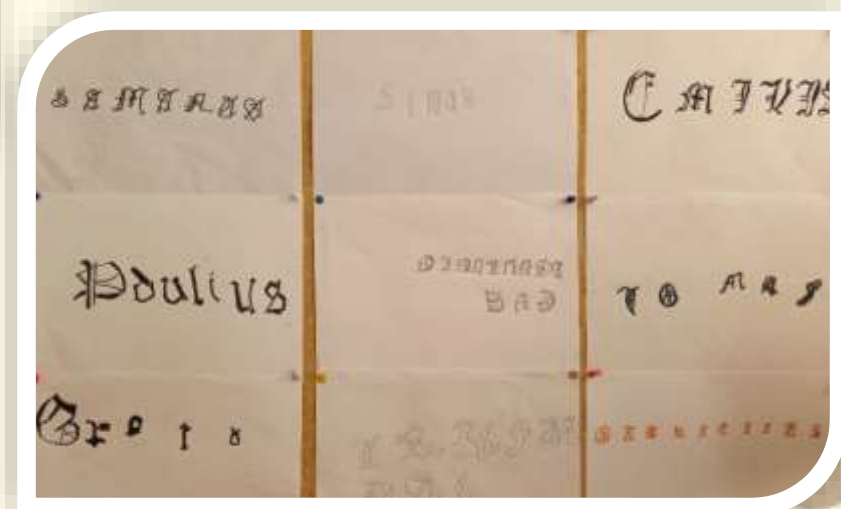
- Baltų genčių laikotarpis (iki 1252 m.)
- Vokiečių ordinas (1252 m. -1525m.)
- Prūsijos kunigaištystė (1525 m. -1701 m.)
- Prūsijos karalystė (1701 m. – 1891 m.)
- Vokietijos imperija (1891 m. – 1918 m.)
- **Prancūzmetis (1920 m. - 1923 m.)**
- **I – oji Lietuvos Respublika (1923 m. -1939 m.)**
- Nacistinė Vokietija (1939 m. -1945 m.)
- Sovietų Sąjunga (1945 m. – 1990 m.)
- **II – oji Lietuvos Respublika (nuo 1990 m.)**

Mažoji Lietuva davė pradžią bendrinei lietuvių kalbai. Martynas Mažvydas 1547 m. Karaliaučiuje parengė ir išleido nedidelę, kuklią 79 puslapių knygele.

Gotiškas šriftas. Juo išspausdinta pirmoji lietuviška knyga Martyno Mažvydo *Katekizmas*.

Mažojoje Lietuvoje gotiškas šriftas naudotas iki Antrojo pasaulinio karo pabaigos.

Šiais metais sausio 8 d. pirmajai lietuviškai knygai sukako 477 metai. Siekiant pabrėžti šio istorinio įvykio svarbą kiekvienas iš mūsų surišome ir pradėjome kurti savo pirmąją knygą.

Ryškesiausi lietuvinių tarmės ir bendrinės lietuvių kalbos skirtumai

Jė nor mokėt patį fainiausia lietuvininkų kalb, tur žinot 3 dalykus.

Pirma. Mės nėsakom pienas, duona, mės sakom pėns, dona.

Po tam antras „L” minkšta – lapė, Klaipėda.

Nėturim vėtininka. Mės nėsakom gyven Vilkyškiuose, sakom gyven į Vilkyškis, mėg į lovą, būni į Klaipėdą.

Keletas Mažosios Lietuvos tarmiškų žodžių

Tautinis kostiumas

Lietuvinė moters tautinio kostiumo išskirtinis elementas – delmonas, prie juosmens pakabintas, puošniai siuvinėtas, medžiaginis maišelis.

Puošėsi stikliniais arba gintariniais karoliais.

Merginos plaukus pindavo į kasas, kurias sudėdavo apie galvą labai sudėtingais būdais, – tokia šukuosena būdavo daroma sekmadieniui ir laikydavosi visą savaitę.

Lietuviniškai vyrai mėvėjo ne tik ilgomis, bet ir trumpomis kelnėmis.
Juosėdavo ne tik juostomis, bet ir odiniais diržais.

Papročiai ir tradicijos

Lietuvaininkai neruošė *Kūčių vakarienės* su kalėdaičiais ir dvylika patiekalų. Jie nepasninkavo.

Prūsijos valdžios netoleruojamą Užgavėnių karnavalą Mažojoje Lietuvoje pakeitė nauja, santūresnė – **Šiupinio šventė**.

Per šv. Velykas lietuvaininkai buvo papratę kiaušinius dažyti tik viena spalva: raudona, mėlyna arba geltona. Ant nudažytų kiaušinių užrašydavo savo vardą ir kiemą.

Mažojoje Lietuvoje margučiai (Velykinės dovanos) buvo slepiami sode ar netoli tvarto. Vaikams buvo sakoma, kad juos atneša Velykų zuikis.

Išskirtinis šio krašto ypatumas – *vėtrungės*. Kuršių mariose žvejai privalėjo vėtrungę iškelti savo burvaltės stiebo viršūnėje. Būtent pagal vėtrunges žvejybos prižiūrėtojas ir nusprendavo, ar žvejai laikosi nustatytą žvejybos plotų bei kuriai vietai valtis priklauso.

Valgiai

Skaniausiai pagamintos keptos, virtos, rūkytos, džiovintos žuvis.

Saldūs patiekalai – štrudelis su obuoliais. Na ir žinoma šišioniškių kafija (gilių kava). Šių skanumynų paragavome Mociškių palivarke, edukacijoje „Lietuvininkų valgių ypatumai“.

Refleksija „Edukacija – Smalininkai amžinasis pasienis”

Paulius Kliunkas, Eva Kiviliūtė, Ugnė Paužaitė

Elektroninė knyga „Mažoji Lietuva”

<https://www.storyjumper.com/book/read/171431991/pauliuks12345>

(knyga prieinama tik susikūrus paskyrą storyjumper.com puslapyje)

IŠVADOS

Mažosios Lietuvos simboliai

- Evangelikų tikėjimas
- Vėtrungės
- Gamta (alyvos, ąžuolai, briedžiai, Nemunas, Kuršių marios)
- Gotiškas šriftas
- M. Mažvydas, K. Donelaitis, Vydūnas, M. Jankus
- Knyga

Gimtasis kraštas bus brangus tiek, kiek pažinsime, pajusime, pamilsime savo šaknis, protėvių dvasinį turta, jungiantį su gimtąja žeme.

INFORMACIJOS ŠALTINIAI

- <https://ekgt.lt/>
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Klaip%C4%97dos_kra%C5%A1tas
- <https://www.silutesmuziejus.lt/news/mazosios-lietuvos-velyku-tradicijos/>
- <https://ve.lt/gyvenimas/kultura/adventas-ir-kaledos-mazojoje-lietuvoje-xx-a-pr-ir-iki-tol>
- <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/pritarta-etnografiniam-mazosios-lietuvos-herbui-56-2201254>
- <https://www.mle.lt/straipsniai/mazosios-lietuvos-tarmes>
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Ma%C5%BEOji_Lietuva